

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un gh. garsonaj: prima dată 10
banii; a doua oară 15 banii; a treia
oară 20 b. de fiecare publicare.
Adăți abonamentele, cât și inserți-
unile ca să se plătească înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitate
Scrisorile neinteresante nu se publică

Românii în războiul ruso-japonez.

Frații noștri din Basarabia, cari au nenorocul să trăiască sub sceptrul țarului neîndurător și aspru, au fost și ei porniți zilele acestea spre câmpul de războiu... În lupta dela Liaoyang au căzut adică atâția Ruși, încât a intrat groaza în țară și în cel din jurul său. Au dat deci poruncă să plece spre Mandșuria până și oștile cele mai îndepărtate de câmpul de războiu, între cari și regimentele din Basarabia, țară deslipită dela România la 1878, drept mulțumire că oastea română scăpase pe Muscali din ghiarele Turcilor.

Nu-i destul deci că sunt urziți de soarte să trăiască sub stăpânirea crudă muscălească, ci frații noștri sunt trimiși acum și la războiu, depărtare de trei luni cu calea ferată, să moară... pentru cine și pentru ce? Pentru ca țarul și oștirile sale să rămână stăpân pe țări și mări unde nu avea ce să caute și de unde Japonezii au luat la goană ordele muscălești...

Privitor la pornirea în războiu a fraților noștri din Basarabia, «Universul» din București primește din Galați cu data de 5/18 Septembrie următoarele amănunte:

„Se știe că în timpul din urmă, țarul a ordonat mobilizarea armatei din Basarabia. Vestea aceasta a aruncat jalea și disperarea asupra populației din ținutul vecin.

Și, dacă ceea-ce se petrece în fundul și mijlocul marelui imperiu, cu greu poate ajunge până la noi, ceea-ce se petrece însă lângă noi,

în Basarabia, ne-e comunicat mai cu ușurință, putem afla mai ușor.

Și e cât se poate de emoționant ceea-ce se petrece în Basarabia.

Un prieten sosit ieri din Ismail, îmi descrie în trăsături generale disperata stare a spiritelor din acel oraș

O jale de nedescris domnește peste întregul Ismail; copiii plâng pe părinți, soțiile pe soți, mamele pe copii, porniți în războiu. În suflet jalea, pe fete lacrimi.

Între cei mobilizați sunt bătrâni liberați din armată acum 15 ani.

În dimineața zilei de 3 curent, un număr de peste 900 concentrați au fost porniți pe jos până la Bolgrad. De aci cu trenul vor porni la Odesa.

De sus cădea o ploaie mărunță ce stăbătea până la os.

Nici imnuri, nici cântece patriotice. Jalea luase locul veseliei, lacrimile covârșeau zimbetul. Prințul Obolensky se afla la Ismail de vre-o 7 zile.

În fie-care dimineață și peste zi, dînsul cutieră orașul, inspectează trupele ținându-le discursuri de încurajare.

Cu toate măsurile luate de administrație zilnic fug zeci de tineri dispărând. Evreii și lipovenii pescari au fugit mai toți. Orașul e în mare doliu; cărciumele au fost închise toate pentru ca rezerviștii să nu aibă unde face scandaluri sau crime de disperare, că-și părăsesc familiile.

Cele mai de sus se potrivesc cu oprirea de debarcare în orașul nostru a patru tineri evrei fugiți din Ismail pe bordul vaporului „Kneaz Obolensky“.

Groaza era întipărită pe fața nenorociților fugari și a fost mare disperarea când au trebuit să se reîntoarcă la Ismail.

La Odesa și Chilia, totul e pustiu. Afacerile comerciale sunt moarte.

În câte-va scrisori adresate din aceste orașe la câțiva comercianți din localitate, se descrie în culori negre starea de acolo.

Administrația e vecinic în picioare spre a năbuși revoltele ce la fie-care moment tind să izbucnească.

Comercianții, ai căror fii sunt chemați în armată, închid prăvăliile și fug.

Bine înțeles că cine poate, fuge. Ce i-ar însufleși adică să meargă la un războiu unde chiar dacă n'ar ajunge să dea față cu Japonezii și să moară de armele acestora, vor muri pe drum, de foame și de oboseală și de multele boale ce bântuiesc pe acolo?... Dragoste pentru Rusia nu pot avea, căci au fost alipiți la ea cu vicleșug, după-ce au fost smulși cu sîla dela patria mamă România!... Nici pentru țarul nu pot avea dragoste, căci și acesta numai rău li-a făcut.

Și așa sunt aproape toate oștirile țarului: *duse cu sîla la războiu*, pentru-că parte mare din popoarele Rusiei au fost alipite cu sîla și cu vicleșugul, ear de când sunt sub stăpânirea țarului, numai bine nu le merge... Eată de ce Japonezii îi bat în tr'una. Cine-i dus adică la oaste cu sîla, nici în războiu n'are de ce să se însuflețească. Ear în războiul din Asia îndepărtată soldații Ruși sunt cu atât mai amăriți, cu cât se ved condusi de generali cari se ceartă între dînsii, cari mănâncă banii regimentelor, lăsând pe soldați desculți și rupți de foame.

Amănuntele ce se dau în privința asta sunt înfiorătoare. Te cutremuri mai ales cefind despre soarta celor bolnavi și ră-

Impresii și reflexii dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

4.

Văzînd în fine că tătărește nu merge, le-am luat cu buna, dîndu-mi samă de fiecare imagine, în parte. Mai ales două lucruri mi-s'au încrustat adînc în suflet, dîndu-mi mult de gîndit: 1) extraordinara amabilitate a regelui și îndeosebi a reginei și 2) simplitatea în îmbrăcăminte. M'au muncit mult lucrurile acestea, fiind-că nu m'așteptam de loc la ele. Dedat cu luxul societății noastre românești — îndeosebi al damelor — m'așteptam să-l ved cu mult mai potențat în jurul unei curți regale. Când colo... tocmai contrarul! Cu toate că acestora li-s'ar mai șede, și-ar avea și de unde! Și tot n'o fac!

Oare noi n'am mai fi tot noi, dacă ne-am îmbrăca mai simplu?... Ne-ar lua oare în băta, dacă ne-am mai înfrîna vanitatea?...

Ce pacoste ar putea urma, dacă ne-am mai călca nițal pe drăcușorul de ambițiune de-a nu fi altul mai cu cioc ca noi? Pacostea ar fi următoarea:

1. Cel sărac, care și-a luat pîn'acum bucătura dela gură, ca s'o dea croitorului sau neguțătorului, n'o să și-o mai țee, ci o s'o'nghită, făcîndu-și viața mai tîgînită.

2. Părinții o să răsufe mai ușor, putînd pune ceva și la o parte — bani albi pentru zile negre, — ear fetele lor n'o să mai sperie tinerii cu fișăitul rochiilor lor de mătăsa.

3. Bărbații n'o să-și mai blasteme zilele că s'au însurat, ci o să'nalțe mulțumită Celui de sus, că i-a învrednicit de-o tovarășă în viață, care-l știe prețui agonisala cruntă, și-le știe înduici amarul vieții.

4. Tinerii o să se împace mai ușor cu gîndul însuratului, văzînd că și din lefșoara lor se poate trăi bine și cinstit.

Ambițiunea e bună și ea, foarte bună chiar, dar nu în desvoltarea luxului, ci în stăruința la muncă, în cultivarea spiritului, în nobilitatea inimei și în năbușirea pornirilor rele.

Câte case bune n'a dărăpănat, pe câți oameni cu dare de mână nu i-a dus la sapă de lemn, câtoro nu le-a pus revolverul în mână cocheta cocoană Luxuria. Și cât traiu, cu vâ-traiu, tot din cauza dumnea ei!...

Apoi s'o mai gugulești?... Ba s'o dai dracului, c'a lui este!...

Stimate Doamne și Domnișoare! Stimați Domni!

În numele nefericiților prinși în hamurile cocoanei Luxuria îmi iau îndrăzneala să Vă rog din inima românească să V'adunați odată toate fărîmăturile puterii de voință ce mai aveți și cu ultima sfortare a omului în pericol de viață să V'ncleștați amîndouă mîinile în pletele acestei cocoane și s'o îmbrînciți odată voinicește pe usă, să rămîna lată. Și atunci noi ceștialați duce-vom liturghii la sfînta biserică și ridică-vom rugăciuni de mulțumită cătră Tatăl ceriurilor că s'a'nđurat de noi de ne-a scăpat de-o boală grea, lipicioasă și îndelungată.

Fie zisă într'un ceas cu pocinog smerita mea rugă!

Firul gîndurilor mi-se'ncolăci apoi în jurul reuniunii noastre de cîntări.

Cîtă cinste nu face această reuniune numelui de *Român* și'n special Brașovenilor și ce mititel e spriginul ce i-se dă.

În loc de vr'o 150 de membri în cor — *minimum* pentru un centru ca Brașovul, — abia sunt vr'o 50 de membri activi. De ce? Fiind-că în loc să mergi și tu acolo să câți 4 ore la săptămîna, e mai comod să freci în timpul acela un calabrias sau să șezi la masă cu bere proaspătă de Pilsen și să critici, ear pentru coconite: să măsure promenada în tactul muziceii, arătîndu-și toaleta cea nouă și disprețul cel vechiu pentru Reuniune.

Indiferentismul spîncenat ce să manifestă din partea unora și altora față de această Reuniune numai spre cinste nu le servește. Ar fi timpul suprem să mai scoatem mîinile din sîn și din pantalon și să punem cu toții umărul de ajutor — unii jertfind timp, alții bani — în sprijinul puținelor instituțiilor și reuniunilor ce ne-au mai rămas cu caracter pur național. Căci veni-va vremea, și nu departe este... când ne-păsarea de azi, o s'o ispășim amar.

E ușor a apela necontentit la sprijinul Reuniunii, de câte-orî e vorba de a înălța nimbul vr'unei întruniri, sîrbări etc. și când ți-se cere și ție să faci ceva pentru ea, faci pe n'aude, nu vede.

E foarte ușor să tîbărăști în Reuniune, să cânti de câte-orî e vorba de-a avea și membrii corului o bucurie, o mulțumire, o sîrbătoare și'n dată ce-a trecut aceasta și să'ncepe earăș munca cea grea să-l întorci spatele,

niți: ei sunt lăsați în drum și pe câmp, unde mor cu miile după suferințe nespuse, de zile întregi.

Așa, că se poate zice: cine e dus să se bată în Mandjuria, e dus în gura morții.

Și poate fi oare o soartă mai tristă și o moarte mai nenorocită, decât să fii smuls din mijlocul familiei și târât să te bați pentru un împărat care neamului tău numai rău i-a făcut?

Eată soartea fraților noștri din Basarabia, eată de ce cu lacrimi în ochi cetim despre pornirea lor la războiul d'acum... Ei, vitejii dela Plevna, să se bată pentru a scăpa de rușine împărăția pe care au mai scăpat-o odată de nimicire și care apoi drept răsplată și-a infipt ghiarele în trupul României!... E din cale afară de trist.

„Astra“ la Timișoara.

— Raport telefonic. —

Precum ni-se vestește pe telefon despărțământul Timișorilor al Asociației pentru literatura și cultura poporului român, *Astra* erii a ținut adunarea generală, la care a luat parte între alții notabili români și domnul deputat Dr. Aurel *Vlad*, apoi numărul oaspeților veniți dela Arad, Sibiu, Lugoj, și Timișoara. Președintele D. P. L. *Leményi* în cuvântul său de deschidere a accentuat necesitatea cultivării limbii române, care este o datorință cardinală a Asociației luptătoare pentru existența națională a poporului român din Ungaria. Perderea limbii mame — a zis dl președinte — înseamnă și pericolul final, amenințator, și un popor, care este incapabil de cultură, nu este demn de viață! După vorbirea domnului Ungurian, avocat în Timișoara, a domnului Dr. Oncu avocat în Arad și a dlui Dobrin avocat în Lugoj, adunarea generală a adoptat raportul anual. Ședința continuă.

DIN ROMANIA.

Prezentarea noului Director al Conservatorului. Luni dimineața orele 8 a avut loc la Conservatorul de muzică și declamație din București o solemnitate de deschidere. La această solemnitate a asistat dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice și dl Gh. Adamescu, secretar general. Dl ministru a prezentat pe dl D. Popovici, noul director al conservatorului, profesorilor acestei școli.

Intr-o scurtă dar calduroasă cuvântare d-sa a arătat ce însemnătate mare are o asemenea școală, fiind atelierul în care se făuresc și se desăvârșesc talentele, pregătindu-le pentru lupta națională. D-sa recunoaște că de multe lipsuri suferă Conservatorul și de aceea a învoit noului director să propue ori-ce reforme, promițându-i tot concursul și toată înlesnirea posibilă.

În sesiunea viitoare a corpurilor legiuitoare d-sa va prezenta chiar un proiect de reorganizare a Conservatorului din țeară.

Dl Popovici, a răspuns, mulțumind d-lui ministru și promițându-i că cu concursul valoroșilor săi colegi, speră să mulțumească așteptările aceluia care i-au oferit acest post fără să-l ceară. D-sa știe ce răspundere mare și-a asumat, dar, încrezător în promisiunile d-lui Haret, va pași cu încredere pe calea pe care a pornit. Va lucra cu dragoste pentru această școală, mai ales că de aci a primit cele dintâi noțiuni muzicale.

Cu venirea d-lui Popovici în fruntea acestei școli, s'au mai înființat încă următoarele cursuri, absolut indispensabile, cari până acum lipseau: Mimica, ansamblu muzical și dicțiune dramatică și muzicală. Aceste catedre vor fi ocupate de dl Popovici.

D-sa a mai cerut, ca absolut indispensabil, un local propriu și statornic pentru Conservator.

Se pune mari speranțe în acest mare artist, care e în același timp și un erudit muzicant, cunoscător deplin al organizării conservatoarelor din străinătate.

Din străinătate.

Englezii în Tibet. Tratatul anglo-tibetan s'a încheiat la 7 Sept. st. n. cu mare pompă. În Potala, palatul lui Dalailama, s'au întrunit semnatarii, anume colonelul Younghusband, din partea Angliei; din partea Tibetului, regentul și trei stariți ai celor trei mănăstiri mari (Giung, Sera și Gaden); iar din partea Chinei, suzerana Tibetului, ambanul și în sfârșit un reprezentant al populației mirene. Mai întâi s'a citit textul tibetan, apoi cel chinezesc și englezesc și pe toate trei le-au iscălit. Englezii cer respectarea tratatului dela 1890, cu privire la legăturile comerciale cu India și ca Tibetul să rămână în politica lui tradițională față de alte țări. Englezii se îndatorează a se ține aspru de tratat, dar cer același lucru și dela Tibetanii. Anglia se îndatorează a nu se atinge de loc de religia budhistă și să libereze pe cei prinși în războiul din urmă. Singurul lucru neliniștitor e că Dalailama e fugar și că nu va încuviința tratatul. Ar putea fi în curând turburări. Dar Anglia are acum mijloace de a-l aduce la ascultare; expediția lui Younghusband a arătat calea. Împăratul Chinei va trebui să ratifice și el tratatul.

— Un om politic englez practic ar putea zice: »Ce folos din această cucerire nouă? Poate Tibetul fi o piață de desfacere pentru mărfurile engleze? Are această țeară muntoasă și pustie vre-o însemnătate economică? Dacă s'ar pune o întrebare din acest punct de vedere, firește că ar trebui să condamne politica engleză, care-a dus la pătrunderea în Lhasa. Așa însă s'ar putea întâmpla altor oameni politici, din alte țări, în Anglia însă opoziția nu face asemenea obiecții. În adevăr întinderea influenței unei puteri nu e trebuitoare numai când e vorba de interese economice, ci trebuie avute în vedere și interesele curat politice. Ca să acoperi partea de căpetenie a unei armate, trebuie s'o aperi dinspre toate

Ușor de tot: La Sinaia, cu droaia
Peste an, habar n'am.

Sau mai pe românește:

La plăcinte înainte
La război înapoi.

O Reuniune care se poate mândri cu faptul că o familie regală a 'nviat-o în palat să-i concerteze; o reuniune în a cărei prestațiuni s'a delectat capete încoronate merită, cred mai mult sprigin din partea societății pentru ajungerea scopurilor înalte și frumoase ce le urmărește. Înțeleg mai mult sprigin cu *fapta* și mai puțin cu *gura*. Aplauzele palmilor numai după câte un succes — ori-cât de pocnitoare ar fi ele — sunt cu mult prea sacă mângâre pentru o reuniune. Să mai cere ceva Sunt convins că nu mă vor desavua membrii Reuniunii dacă susțin că ar dori mai mulți membrii activi, fundatori și ajutători și mai puține aplauze.

Maț puțină dragoste platomcă și mai multă mămăliga!

Cât pentru amabilitate, noi încă avem multe ființe amabile, foarte amabile chiar, dar, pe lângă Carmen Sylva, considerându-i pozițiunea ce-o ocupă, rămân în umbră. Amabilitatea cocoanelor și coconițelor noastre — nu zic a tuturor, Doamne păzește, ei a celor mai multe se manifestă; mai ales față de cei cu pozițiuni sociale frumoase, mai de dat Doamne, cei mai puțin favorizați de soartă, sunt fix vitregi ai societății. Amabilitatea față de aceștia să schimbe în răceală, în „Drei Schritt von Leib“ chiar uneori.

Onoare excepțiilor și de tot puținelor localități, în cari democratismul păturei mai culte a prins rădăcini trainice, din a caror suc se hrănesc și alții mai puțin cărturari.

Dat pradă gândurilor — în loc s'adorm — mă pomeni discutând, combătând, aparându-mi vederile mele față de unul și de altul, ținând vorbiri învăpăiate la masa cu vin, în adunări, de pe amvon contra luxului, îngâmfării, prefăcătoriei ș. a. m. d.

Era pe la mezul nopții când pete de lumină și de umbră începură a mi-se alunga pe dinaintea ochilor închiși cum s'alungă lumina soarelui cu umbra norilor pe-o câmpie întinsă, — semn că și gândul a obosit în goana întreprinsă.

Am adormit în sfârșit trecând în împărăția visurilor. Să făcea că toate cocoanele tăbăriseră asupra mea să-mi scoată ochii, dar noroc cu rochiile cele lungi, cari le împedecau în alergătură și cari nu peste mult răscoliseră un nor de colb, încât nu mă mai puteau zări. M-am refugiat cu limba scoasă și cu inima numai cât un purece. Abia am ajuns însă la adăpost și niște țipete ascuțite îmi slășiară auzul.

Să 'ncăerasesă între ele, crezând fie-care c'a pus mâna pe mine.

Mă trezii speriat. Servitorul ciocănia 'n ușă. Erau 6 oare, vremea de sculat, ca să nu scăpăm trenul. Ne-am cărăbănit repede. La gară după-ce ne-am cheunit de cap cu deslușirile lor contrazicătoare referitoare la drumul nostru, diferiții *impiegati*, ne-am luat bilet numai până în Plocești având asigurarea șefului

de mișcare că acolo o să căpătăm bilete cu prețuri reduse pentru sărbarea dela Putna. Ți-ai găsit... bilet cu reducere!... Am plătit ca popa și eu și tovarășul V. taxa întregă până la Burdujeni, nevoind să mă facem și cunoștința hotelierilor din Plocești. Asigurarea șefului de mișcare din Sinaia ne-a scos nițel din sărite și cumpăna bugetului din echilibru, ce e drept, dar cel puțin am plecat cu o experiență valoroasă mai mult în anul acesta de neagră mizerie, când fie-care creițăruș ar trebui să-l legi cu zece noduri umede.

Până 'n Milcov, granița de odinioară dintre Muntenia și Moldova, am călătorit cu ochii înlăcramați și cu inima îndurerată. Priveliștea chinuitoare a mizeriei generale m'a stăpânit și ochiul și sufletul.

Pământul ars și colbuit, lumea tristă 'ngândurată, cu fiorii zilei de mâne răvășiți 'n față îți sugrumau ori-ce altă impresiune mai veselă, mai înviorătoare.

Ajuns la Milcov gândurile-și părăsiră ogașia de până aci răscolite de amintirea trecutului.

Părea că trec peste Milcovul trecutului înviforat de oarba neunire. Nu vedeam decât sânge încheșat și trupuri de Români trunchiați și măcelăriți de mână frățească rostogolindu-se năvalnic pe spatele valurilor umflate și 'nsângerate.

(Va urma.)

partile. chiar și cu jertfe, măcar că folosul acestora nu sare în ochi chiar dela început. India e miezul puterii engleze în Asia, juvaerul coroanei britanice, centrul, de unde poate domni asupra Asiei, iar Tibetul e întărirea înaltă, turnul dela graniță, pentru India. Pentru a putea fi liniștită în India, Anglia trebuia să-și asigure Tibetul, deci l'a luat. Acuma vine la rând Afganistanul. În vreme ce Rusia își arde aripele în razele de foc ale „Soarelui ce răsare” și e paralizată, neînstare a face ceva alta, Anglia credincioasă politicii sale tradiționale, înaintea încet, dar sigur, și steaua Angliei străluce mai viu de cât ori-când.

Tratat comercial denunțat. Elveția a denunțat tratatul de comerț cu Austro-Ungaria, pentru a putea regula relațiile comerciale dintre cele două state pe o nouă basă.

Războiul ruso-japonez.

Asupra evenimentelor de pe câmpul de război dăm următoarele depeșe mai importante.

Mukden, 21 Septembrie. (Reuter). Lupta este iminentă. Japonezii înaintază cu circa 8—9 divizii. Grăul pretutindeni este cosit, așa că se dispune de un vast câmp de tir. Imediat pe dinaintea frontului rusesc șerpuește fluviul Hun.

Petersburg, 21 Septembrie. Statul major de aici ia ca sigură o apropiată ciocnire lângă Mukden, și nu lângă Tienling, cum se vestia mai înainte.

Londra, 21 Septembrie. Mareșalul Oyama a primit 60.000 soldați ca ajutor, așa că numărul contingentului lui actual trece peste 350.000.

Londra, 21 Septembrie. În Tokio nu se face secret de refuzul guvernului chinez cu privire la luarea în stăpânire a Mandciuriei de către China imediat ce aceasta va fi evacuată de Ruși.

Tokio, 21 Septembrie. Din cartierul general al armatei mandciuriane se telegrafează cu datul de azi următoarele: *Partea aceea a armatei ruse, care cu ocaziunea recunoașterilor s'a angajat la luptă, s'a retras la Piutai-tsu.* Japonezii continuă cu înaintarea pe șoseaua Mukdenului. La 18 c. s'a dat o luptă.

Tși-fu 21 Sept. În cele din urmă 19 zile Japonezii au făcut mari pregătiri pentru asediul Port-Arthurului dinspre latura dela nord-est. Scopul lor este să cucerească forturile Rükvansan și Ertungsan și întărirea dintr-acestea. Atacul dela finea lunii lui August a durat zece zile. Deși Japonezii au fost respinși pe întreg frontul, totuși au păstrat vitejește patru forturi dela nord-est. Două sunt numai la 50 pași de fortul Erlungsan. Rușii aruncă din Port-Arthur 1000 granate la zi, mai ales contra celor patru forturi menționate. După ziarul din Port-Arthur Novi Krai și noaptea se fac atacuri în contra șanțurilor.

Londra, 21 Sept. Conform unei informațiuni a lui *Daily Express* primită din

Tșifu, Japonezii au îndreptat un atac vehement împotriva Port-Arthurului. Se pare că atacul a reușit, și Japonezii probabil au ocupat așa numitele întărirea a le lui Kuropatkin. În general se consideră ca iminentă căderea Port-Arthurului.

Lupta dela Liaoyang.

Dăm aci după „N. Fr. Presse” următorul articol interesant asupra luptei groaznice dela Liaoyang.

Treptat-trept t sosesc acum știri mai amănunțite despre lupta dela Liaoyang, în care pierderile trec peste 60.000 de oameni. Evaluarea oficială japoneză a forțelor ruse le cifrează pe acestea la 184 batalioane de infanterie, 128 escadroane de cavalerie și 572 tunuri. Se presupune că Rușii erau în număr de 190.000. Corespondentul ziarului Times în cartierul principal japonez raportează mai mult din cele văzute de el pe câmpul de luptă, care era caracterizată prin faptul că Japonezii dădeu neîntrerupt un asalt după altul fără să se aleagă cu alt-ceva decât cu regimente întregi ucise. Corespondentul socoate că generalul Oku, dela succesele sale de mai înainte, n'a apreciat îndestul chiar dela primul atac forța de rezistență a Rușilor. Focul de șrapnele al Rușilor a răspuns, la începutul luptei dela 30 August, foarte eficace celui japonez și când diviziile a 4-a și a 6-a japoneze au dat asalt înălțimilor stâncoase, au fost din nou decimați înainte de a ajunge la împiedecăturile de sârmă. Operând în contra aripilor stângi a Rușilor, divizia a 5-a a avut ceva mai mult succes de și au căzut 75% din soldații din geniu cari își croiseră cu securile drumul printre împiedecături. Dar după răsăritul soarelui și aci șanțurile rusești erau umplute cu Japonezi uciși. Al doilea atac a fost sprijinit de un foc violent de artilerie. Crăparea zecilor de proiectile pe poziția rusească prezinta aspectul unui mic vulcan, pe când minele aruncau în aer companii întregi de atacatori. Japonezii avură tot așa de puțin noroc ca mai înainte și un mic avantaj tactic pe care-l obținuseră prin ocuparea unui deal nu-l înaintară în genere cu nici un pas mai departe. Oku ordonă atunci al treilea asalt, după ce iarăș artileria pregătise asaltul. Dar în ziua următoare soldații japonezi fură găsiți atârând ca niște iepuri în piedecile de sârmă iar șanțurile până la o înălțime de trei picioare erau pline de morți grămădiți unul peste altul. Se dete ordinul: „Intăriți-vă și porniți iar la asalt”. Înainte de a se zări de ziua însă nu se făcu al patrulea asalt, căci generalul Kuropatkin, care văzu amenințată aripa sa stângă, părăsi înainte de miezul nopții prima linie, fără luptă; totuș luarea cu asalt a acestui prim rând de șanțuri a costat pe Japonezi 10.000 de oameni.

În dimineața de 1 Septembrie infanteria japoneză ocupă întreaga poziție de sud a Rușilor și părea că acum nu mai e vorba decât să se intre pur și simplu în Liaoyang. Dar trupele japoneze aveau nevoie de odihnă după îndelungata luptă în care au trăit numai din rațiile ce le aveau asupra lor. Se credea totuși că Rușii nu vor mai opune o rezistență serioasă. Dar la 2 Septembrie st. n., când înaintă infanteria lui Oku, se văzu imediat că se va da o nouă luptă grea, în care Japonezii aveau să atace un front lung de 12 mile. Rușii întâmpinară infanteria japoneză cu un foc infernal de șrapnele, astfel că aceasta nu putea înainta decât încet.

Cât despre contingentul promoțiilor nici nu se poate încă vorbi, intru cât statistica oficială nu se va întocmi decât după ce examenele particulare vor fi pe deplin terminate, adică după darea rezultatelor la examenul din Septembrie.

S'a bombardat alternativ cu șrapnele și granate, dar tunurile ruse răspundeau cu un foc de șrapnele din trei poziții, care era foarte eficace. Atacul adevărat al Japonezilor n'a avut loc de cât în dimineața de 3 Septembrie, după-ce în timpul nopții ei își îmbunătățiseră pozițiunile. Atacul a fost respins cu pierderi grele, iar la răsăritul soarelui se încinse un duel de artilerie; până atunci Japonezii nu dobândiseră nici un succes. Poziția principală a artileriei lui Oku bătea la o distanță de 3500 de metri. Bateriile din stânga lângă linia ferată au fost înaintate până la

1200 de metri, infanteria împușca până la 800—1000 metri și a suferit pierderi grele prin focul de pușcă al Rușilor. Japonezii își concentrău alternativ focul când asupra unei baterii rusești când asupra alteia și tot-deauna părea că fac un adevărat infern de ori-ce poziție bombardată, dar granatele ruse și focul lor de pușcă nu încetău. La orele 10 și 20 m artileria japoneza încetă focul, și Japonezii porniră din nou la asalt, spre a face fără succes un mare sacrificiu de sânge. Divizia 5-a făcu iarăș progres mai bun ca celelalte trupe, dar și ea fu ținută în loc și bateria rusească dela stânga, care era aproape să cadă în mâinile Japonezilor, deschise un nou foc violent, pe când o altă baterie din partea nordică a fluviului varsa foc asupra diviziei a 5-a. Pe la ora 11, infanteria japoneză se opri iarăș și atunci începu poate cel mai teribil foc concentrat de artilerie din câte se cunosc în istoria războaielor. Fie-care tun ale celor două corpuri japoneze concentra un foc viu pe aripa stângă a lui Kuropatkin, în fața cartierului rusesc la unghiul zidului orașului. Granatele plesneau și aruncau coloane uriașe de fum, negre și galbene. La un moment izbucniră flăcări din casele rusești și din stațiunea căii ferate. Cartierul era învăluit într'un fum gros din cari ieșiau limbi de foc nenumărate, dar fumul alb al șrapnelor ce explodau făceau vâlmăș spaimântător de fum și mai nepătruns. Aci negreșit că nu se mai putea menține nici o ființă vie; înșfârșit rezistența Rușilor trebuie sa fie înfrântă. Deodată însă resunară din două sau trei baterii ruse bubuituri de tun. Era ca un salut vitejesc de adio trimis Japonezilor. Tot după amiază a durat un foc violent de pușcă pe când Japonezii își îndreptau focul lor de tun asupra podului liniei ferate.

În seara acelei zile Rușii mai mențineau pe Japonezi în șanțuri, dar Oku fără să țină seamă că asalturile sale cari îl costaseră cam 20.000 de oameni, hotări un nou atac din mai multe părți în contra acestei arieri-garde. Ultimele rezerve înaintară și la ora 3 dimineața armata japoneză luă podul și ocupă Liaoyangul după cinci zile de cele mai înverșunate lupte pe cari le-a văzut lumea dela războiul american încoace. Kuropatkin plecase dim. la 1 jum. cu restul oamenilor din al zecelea siberian.

Situația în Mandșuria.

Ideea că Rușii se retrag dela Hunho, că nu ar fi în stare a ține acolea piept Japonezilor, pare greșită, ca una ce e bazată pe informații ne-complete și pe exagerarea însemnătății luptei dela Liaoyang. Din ce în ce mai mult se vede că lupta a fost plănuită a se da la nord de Taitsiho și că numai o parte din armată a purtat o luptă înverșunată la Sud de riu. Prin urmare nu se cuvine să luăm în serios tot felul de știri ce se respândesc că Rușii se vor retrage sau că s'au retras la Tieling. E cu puțință să fie o luptă mare la Mukden. Poziția dela Mukden nu e bună pentru ernat, dar pentru luptă e tot așa de bună ca și cea dela Tienling, ba poate că e mai bună, căci aci e sigur că Japonezii vor ataca, pe când la Tieling nu se știe de s'ar ispiti a ajunge anul acesta, înainte de iarnă. Dacă Rușii se vor opri și întări la Hunho, atunci se vede că vor să dea lupta hotărâtoare încă anul acesta.

Din știrile ce au sosit, mai curând s'ar părea că Rușii au de gând să stee, decât să se retragă. La Șahopu, în drum spre Liaoyang, la sud de Mukden, se află cel puțin o diviziune de infanterie rusească; la răsărit de această poziție, pe înălțimi, e altă divizie, care a ridicat întărirea. Trecătoarea Ciunpalin, prin care vine drumul dela Saimatsi, poziție care e mai la răsărit, e de asemenea apărată. La apus de calea ferată se află oaste la Sinkaiho, în Sinminting se află de asemenea oaste rusească. Întărirea ce se fac la Sienling nu dovedesc de loc că ar fi vorba de-a se retrage chiar acuma acolo. E cu puțință ca Rușii să răspândească într'adins știri că se retrag, ca doar Japonezii i-ar ataca fără a fi destul de tare. Se poate ca Linevici să atace pe Kuroki, venind dinspre Girin, deși nu prea e de crezut. De altfel războiul acesta ne-a deprins cu toate surprinderile. În ori-ce caz, câtă vreme se află oști rusești numeroase la sud de Hunho, Kuropatkin n'a hotărât retragerea la Tienting sau cel puțin n'a început-o încă.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 22 Septembrie 1904.

— **M. Sa Regele României la Ragatz.** Știri din Ragatz vestesc că M. Sa Regele și-a început cura.

Timpul fiind bun, Majestatea Sa face lungi plimbări zilnice.

Pretutindenii, Suveranul României este intiminat de populația locală cu iubire și respect, ca pe un vechiu oaspe al stațiunii.

— **Vaporașul oferit principelui Carol.** În bazinul docurilor a fost lansat Joi vaporașul în miniatură, care urmează a fi făcut cadou A. S. regelui principelui Carol.

La experiența de lansare pe apă a vasului inminiatură au asistat pe bordul crucișătorului „Elisabeta”, d-nii: comandor Eustațiu Sebastian, directorul arsenalului marinei militare; comandor Neculaș Barbieri, comandantul diviziunii de Dunăre, cum și mare parte din ofițerii statului major al marinei.

Vaporul miniatură, a fost pus în mișcare prin ajutorul velilor. Acest vaporaș, a fost ansat pe apă, numai pentru a se constata dacă armamentul nu e superior pescajului de care dispune vasul.

— **Dela „Academia Română”.** Biblioteca „Academiei Române”. Mișcarea în lunile Iulie și August 1904. I. Consultarea. A. Cărți tipărite. II. Cerute cu buletine. Cetitori 812. Volume 2915. 2. Imprumutate acasă. Cetitori 10. Volume 41. Total. Cetitori 822. Volume 2956. Aflătoare în sala de lucru: Cărți Volume 1755. Aflătoare în sala de lucru: Reviste române. Volume 25. Aflătoare în sala de lucru: Reviste străine. Volume 123. B. Manuscripte și documente. Manuscripte. Cetitori 96. Volume 194. Documente. Cetitori 24. Volume 2241. Cărți vechi românești (1508—1830). Cetitori 9. Volume 62. II. Spirea. Primite. 1. Conform legii dela 1 Aprilie 1885. Volume și broșuri 455. Numere de reviste române 133. Atlase și cărți 3. Foi volante 7. 2. În dar sau în schimb. Volume și broșuri 111. Numere de reviste române 8. Numere de reviste străine 70. Atlase și cărți 7. Volume mscr. 2. Fotografii 6. Medalii 3. 3. Cumpărate. Volume și broșuri 52. Numere de reviste române 2. Numere de reviste străine 147. Total: Volume și broșuri 618. Numere de reviste române 143. Numere de reviste străine 217. Atlase și cărți 10. Volume mscr. 2. Fotografii 6. Foi volante 7. Medalii 3.

— **Moartea unui celebru sculptor elvețian.** Se anunță din Lugano moartea marelui sculptor elvețian Antonio Chiatton. El este autorul monumentului ridicat în insula Corfu în memoria arhiducelui Rudolf.

Tot lui îi se datorește monumentul, care comemorează la Montreux asasinatul făcut de anarchistul Lucheni asupra împărătesei Elisabeta a Austriei, mama arhiducelui Rudolf.

— **„Desorientarea noastră”.** Sub acest titlu s'a dat loc unui articol la locul prim în acest ziar. Din modestul meu rol de „Reporter” reflectez: Articolantul, dacă ar fi mai aproape, altfel ar judeca lucrurile. În ori-ce cas însă, constat aci, ca articolul „Carmen Sylva” s'a scris ca *refren al opiniei publice române din Arad*. Iar unii fruntași ai publicisticii române din București, să ne permită a avea plăceri estetice și dacă ascultăm pe un necunoscut din ceata d-lui Xenopol, căci pe d-nii *Delavrancea* și *Iorga* i-am ascultat la București. Iar cei-ce nu ajung să-l asculte, se mulțumesc și cu câte-un *Vojen*, care spune frumos despre *Carmen Sylva*, — ceea-ce la ori-ce cas nu e rău pentru „desorientații” de noi.

Am dat loc cu plăcere acestor șire ale stimatului nostru corespondent, pentru a-l oferi privilegiu să se declare și d-sa. Cât pentru noi, că am dat publicității acel raport cu laude meritate la adresa d-lui *Vojen*, suntem liniștiți că n'am comis nimic, ce ni-ar putea degrada atât de tare în ochii unora. Ne mirăm numai, că dl *Iorga* a aflat de bine să ia notă despre o serie de conferențe pe la noi în așa fel, ca și când cine știe cât de mare știrbire ar suferi autoritatea d-sale

într'adevăr mare ori a altor savanți dela București.

— **Greva generală din Italia.** La Roma ca și la Turin munca a fost reluată în toate uzinele. Liniștea complectă domnește astăzi.

S'a declarat grevă pentru 24 ore la Florența, Livorno și Neapole; totuși magazinele din aceste orașe sunt deschise.

S'a declarat grevă și la Veneția unde prăvăliile sunt închise.

Greva dela Genua s'a terminat. Serviciul căilor ferate se face în mod regulat. Muncitorimea, între care și cea din port, a reluat munca.

Noaptea a trecut liniștită.

Pe piața Carlo Felice câți-va greviști au voit să oprească cu forța trăsura generalului Escard care se ducea la San Pietro d'Arena.

Au fost însă împedicați de poliție care a arestat pe agresori. Arestaiții s'au împotrivit lovind la cap pe un agent de siguranță și încercând să-l dezarmeze. Agentul se apăra trăgând un foc de revolver. Principalul agresor a fost omorât.

Greva s'a terminat la Ancona, Forli, Como, Sienna, Carrara, Ascoli, Piceno, Novara, Piza, Ferrara, Rimini și Prato.

La Neapole s'a produs ciocniri între populație și poliție, care a tras focuri în vânt. Nu sunt de înregistrat incidente grave.

La Florența s'au produs de asemenea turburări. Greviștii au oprit circulațiunea tramvaielor. Trupele, intervenind, au împrăștiat pe manifestanți fără incidente.

— **Viriliștii români în comitatul Făgărașului.** În lista viriliștilor comitatului Făgăraș statorită pe 1905 sunt următorii Români: 1, Dr. Iancu Meșian, proprietar Zernești cu 1170 cor. 70 fil; 2, Dr. Ioan Șenchea, avocat Făgăraș 944 cor. 70 fil; 3, Dr. Ioan Turcu, avocat, Făgăraș 713 cor. 22 fil; 4, Nicolae Garoin, avocat Zernești 711 cor. 32 fil; 5, George Vasu, comerciant, Voila 680 cor. 56 fil; 6, Dr. Nicolae Motocu, adv. Făgăraș 663 cor. 15 fil; 7, Nicolae Chiornitiș, propr. Cuculata, 510 cor. 41 fil; 8, Dănilă Gabor, inginer, Voila 489 cor. 97 fil; 9, Ioan ComșaBaia, comerc. Zernești 462 cor. 33 fil; 10, Leon Solomon, notar și arăndaș, Drăguș 461 cor; 11, Dr. Andreiu Micu, adv. Făgăraș 459 cor. 96 fil; 12, Damaschin Mesarosiu, cârciumar, Sebes 437 cor. 94 fil; 13, Nicolae S. Popa, Șinca veche, 378 cor. 05 fil; 14, Nicolae Toma, propr. Făgăraș 373 cor. 63 fil; 15, George Guiman, comerciant Poiana Mărului 353 cor. 72 fil; 16, Iacob Zorca preot Vladeni 348 cor. 30 fil; 17, George Comanicu not. pens. Veneția inferioră 331 cor. 14 fil; 18, Ioan G. Bărbat, anteptr. Ucea de sus 320 cor. 93 fil; 19, Dumitru Chiserean, preot. Făgăraș 307 cor. 74 fil; 20, Nicolae Sierban, preot, Veila 303 cor. 32 fil; 21, George Gavrila cârciumariu Țințari 301 cor. 34 fil; 22, Nicolae Lupu, comerc. Zernești 298 cor. 06 fil; 23, Todor Vulsan, comerc. Zernești 297 cor. 67 fil; 24, Ioa Pop, preot Sâmbăta sup. 295 cor. 08 fil; 25, Iouă Șona, comerc. Zernești 234 cor. 45 fil; 26, Ilie Cremoiu, cârmariu, Vajda-Recea, 284 cor. 18 fil; 27, Ioan Dan, protopop Zernești 279 cor. 32 fil; 28, Andreiu Cerbu cârciumariu Părău 262 cor. 22 fil; și 29, George Prplea, preot Breaza 262 cor. 18 fil; La olaltă 29 viriliști români între 87, câți are comitatul.

— **Hymen.** Dl Victor Miron în Otlaca se va cununa cu d-șoara Hortensia Baia — fiica adoptivă a v. d. preotese din Ternova, Eufinia Morariu, 12/25 Sept. a. e.

— **Despre prințul Herbert de Bismarck.** Vestisem în numărul trecut moartea fiului marelui cancelar de fer de odinioară Bismarck, întâmplată la Friedrichsruhe, rezidența familiei de Bismarck. Pătimea deja de multă vreme de o afecțiune gravă de ficat, căreia organismul său resistent să opună cu tărie, așa că morbul numai după intervaluri mai lungi, de ani de zile se ivea eărăși. Când se îmbolnăvisă acum mai pe urmă nu se credea, că prințul să sucumbe atât de grabnic: starea sa abia cu câte-va zile naintea morții începuse să inspire serioase îngrijiri celor din jurul său. În sfârșit căzuse și în stare de inconștiență, din care nu s'a mai trezit. Duminecă nainte de amiază pe la orele 10 și un sfert prințul Herbert Bismarck după o scurtă agonie a expirat. În mormântarea s'a făcut la 21 Septembrie în cripta familiară din Friedrichsruhe. Familia de-

functului a primit numeroase telegrame de condolență între altele dela împăratul *Wilhelm* și dela regele Angliei *Edvard*.

Moartea lui Herbert Bismarck n'a lăsat un gol atât de mare în viața națională a Germaniei, ca de pildă moartea părintelui său, încetat din viață înainte cu 6 ani, deși marele cancelar trăia ultimii săi ani în disgrație. Herbert Bismarck nici odată n'a jucat rol mai însemnat în viața publică, deși n'a fost o individualitate de toate zilele. Ceea-ce a isbutit să ajungă pe cariera sa publică, a ajuns grație talentului și muncii sale neobosite, și nu pentru-că era fiul lui Bismarck. Marele cancelar era cu mult mai sever, cu mult mai drept, decât să favorizeze înaintarea fiilor săi, fie chiar binemeritați de o astfel de recompensă. Putem zice, că dacă nu era Herbert fiul celebrului cancelar, percurgea eventual o carieră și mai strălucită; așa însă mărimea tatălui său îl cutropia cu totul, ba fiind un aderent al politicii tatălui său, după căderea acestuia dela putere, s'a retras și el, căci nu aflase cu cale să mai rămână pe cariera publică. Și poate a purces corect când s'a retras, căci în era nouă nu se mai putea valida.

Herbert a fost a doilea odraslă a lui Bismarck, și s'a născut la 28 Decembrie 1849. Bismarck era pe acest timp abia la începutul strălucitei sale cariere, care lăsase în istoria Germaniei o urmă atât de epocală. După acest eveniment fericit fu trimis Bismarck la Frankfurt în adunarea Bundului german ca consilier de legățiune, unde pricinui căderea Austriei din Bund, în care aceasta avuse rol atât de important și de multe ori decisiv. Apoi fu trimis la Petersburg în calitate de mare ambasador, unde împreună cu Gorceacof și Rusia oficială încheiasă „*prteenia eca mare cât turnul*” (thurnhohe Freundschaft) cu scop de a pregăti terenul pentru realizarea unității Germaniei.

Herbert și-a petrecut anii copilăriei sale parte la Schönbrunn, cuibul vechi al Bismarckilor, parte la Frankfurt și Petersburg. Bismarck își temea băieții de clima din Petersburg, de aceea partea cea mai mare a anului nevasta cu copilul petreceau acasă, pe când dănsul căuta să și facă datorința, cu care îl însărcinase țeara.

Dar cât timp era lipsit de al săi, se simțea ca părăsit, în mijlocul vieții diplomatice, monotone, el care era atât de familiar. Tinerele Herbert a cercetat școalele publice în Berlin și în Bona. Ambii fi ai lui Bismarck, Herbert și fratele mai mic Wilhelm erau deja bărbați tineri, când izbucni războiul franco-german. Părintele lor n'a putut fi atât de nepatriot, ca atunci, când aproape întreaga tinerime se află sub drapel, fiul săi să facă excepție. Ambii fură înrolați ca simplii soldați la primul regiment de dragoni. În lupta sângeroasă (16 Aug. 1870) dela Mars — la — Tozer tinerul erou Bismarck a fost grav rănit, cărei rane avu să mulțumească rangul său de oficer.

Și fratele său Wilhelm de asemenea s'a purtat vitejește în campania contra Franciei, în cât generalul Manteuffel l-a luat lângă sine ca oficer de ordonanță.

După fericita campanie și Herbert a îmbrățișat cariera diplomatică, începând mai nainte la Drezda și München. În urma asta și-a făcut examenul din științele diplomatice, a primit apoi oficiu la legațiunea din Berna, mai târziu la Viena. A îndeplinit apoi postul de secretar lângă părintele său, ceea-ce n'a fost lucru ușor, știind rigurositatea și strictetea părintelui său cu privire la împlinirea datorinței.

Dar Herbert a dezvoltat un zel și a dat dovadă despre abnegațiunea sa în așa formă, în cât a câștigat încrederea părintelui său și a împăratului Frederic, care îl și numise ministru. Cu asta o ajuns culmea înălțării sale.

Actualul împărat a voit să scape cu ori-ce preț de bătrânul Bismarck, care îl apăsa cu toată greutatea autorității sale de creator al Germaniei moderne. Trei ani a ținut cearta dintre împărat și sfetnicul său, până-ce în fine a triumfat voința suverană. Când Bismarck a părăsit postul său de cancelar și fiul său Herbert, care avea numai 42 ani, s'a retras. Până la etatea asta nici nu s'a căsătorit. La 1892 a luat în căsătorie pe contesa Margareta Hoyos în Viena. Bătrânul Bismarck și familia sa pe acel timp era atât de disgrațiată, încât împăratul a interzis ambasadorului german la Viena să ia parte la nuntă.

Ultimii săi ani Herbert, ca și părintele său i-a trăit în Friedrichsruhe, ca om privat, foarte re-

tras, în cât nu se vorbea aproape nimic despre el până acum, când moartea îl răpise dintre alții. El moare în etate de abia 55 ani, lăsând după sine patru copii.

— Din Caransebeș. Primim dela un amic al ziarului nostru următoarele știri: „Conferența domnului Vojen asupra Carmen Sylvei interesantă din cale afară, a fost slab cercetată. Causa e indiferentismul oamenilor (ce fel de oameni? Red.) d'acel. Cosistoriul (?) nu numai că n'a fost reprezentat, dar a și interzis (?) clericilor să i-a parte la conferință. Un gr. or.“ Până aci corespondentul nostru. Noi din a noastră parte care n'avem și nici n'am avut de cuget să facem reclamă domnului Vojen, trebuie să constatăm, că cu privire la succesele domnului conferențiar este absolut irelevant dacă le era permis ori ba clericilor să i-a parte la inofensiva conferință a d-lui Vojen asupra Carmen Sylvei. Nu voim să credem că consistorul să fi luat măsuri pentru o atare opreliște, dar suntem convinși că autoritățile prea zelose ale institutului, au comis greșala de au lipsit de acel tineri dela una ori două ore de delectațiune sufletească ce li-o procura frumoasa conferință despre Carmen Sylva. Ori se temeau de prăbușirea ortodoxiei deplorable din această țeară? Ori cugetau poate, că sufletele acelor tineri, cari negreșit reclamă o îngrijire cu mult mai intensivă, de cum se face ea la acel institut, se inficiau și introduceau niscăi spirit „modern“ de riformeri între acele ziduri de Bastille? Fie siguri eucernicii doctori teologicești din Caransebeș cari cu ziduri chinezești voesc să apere și baricardeze ortodoxia de acolo, că sunt și aici teologi și părinți sufletești ai tinerimei, cari cu mai multă trudă și abnegațiune sădese iubirea pentru creștinismul ortodox în inimele clericilor, și le ferese de stricăciunea ce ar putea rezulta din doctrinele străine și false ale „pseudofilosofilor“, dar nu prin atari măsuri de interdicțiune, ci luminându-le mintea să înțeleagă și să deosebească adevărul teologic-creștin de cel științific-profan. Numai în chipul acesta a fost posibil în secolul absolutismului luminat triumful strălucit al creștinismului asupra tuturor sectelor savante. Acțiunea, munca, iubirea de adevăr duce la rezultatul pozitiv și netdoelnic, ear trăndăvia, nelucrarea, pasivitatea la perire. În modul acesta poftim a ridica nivelul ortodoxiei ungurene, nu prin edarea de câte-va manuale didactice după autori calvino-luterani ori poate nici atâta. Pof-tim a face apologia ortodoxiei, și în general a creștinismului de pe catedră, ori în conferențe publice, ori fie-măcar și în formă de articoli științifici prin organele noastre publice. În modul acesta am putea ceti prin organul oficial diecesan Caransebeșan afară de licitațiuni minuende, 2 articole de istorie profană și metode de intuițiune vecinic după același calapod, și lucruri de interes superior teologic. Sic cog to.

— Mare catastrofă pe linia feretă Arad-Timișoara. Luni după amiază s'a întâmplat în apropiere de Arad-nou un mare accident de tren, derailând locomotiva împreună cu câte-va vagoane, și rostogolindu-se afară de trei vagoane întreg, trenul de pe dâlmă în adâncime de 14 metri. Mai multe vagoane s'au făcut țandere, 14 călători au fost vulnerați, între cari unul foarte grav. Causa accidentului nu se știe încă.

Amănunte despre eatastrofă dăm în următoarele. Trenul personal, 9001 încărcat cu călători a plecat Luni dela Timișoara la 2 ore 10 min. spre Arad. Trenul, care a constat din 6 vagoane de clasa III, unul de clasa II și altul de clasa I. a ajuns fără nici o calamitate până la Németság. D'acel a plecat mai departe spre Arad-Nou, unde trebuia să sosească la orele 3.30. Văzând șeful de stațiune d'acel, că trenul întârzie, a cerut informațiuni pe cale telegrafică din Németság, de unde li s'a respins, că trenul a plecat în toată regula către Arad. La 3 ore și trei sferturi șeful din Arad a primit știrea telegrafică asupra întârzierii trenului însă nu se comunică și motivul. Cu câte-va minute mai târziu o altă telegramă a vestit, că trenul a derailat între Aradul-Nou și Németság., cerându-se grabnic ajutor și trimiterea unui alt tren, pentru a transporta călătorii până la Arad.

Este interesant, că năntea trenului acestuia două trenuri au trecut fără nici un accident sosind în pace la Arad.

Că nu s'a întâmplat o nefericire și mai mare, este a se mulțumi prezenței de spirit a mașinistului, care în momentul catastrofei, când simți că locomotiva e pe cale să-și dea d'a valma în

afunzime, a slobozit tot vaporul și a împedecat roatele. Astfel s'a evitat eventuala explozie de gaz. Locomotiva rostogolindu-se de pe dâlmă jos a căzut pe roate, cari au intrat cu tot în pământ, apăsată fiind și de vagonul cu cărbuni, care a căzut peste locomotivă. Afară de trei vagoane din urmă, întreg trenul a fost răpit de locomotivă în adâncime, unde cele mai multe vagoane s'au făcut hărbură, ca și aruncate în aer.

— **Paradoxe sociologice.** Opera interesantă și foarte instructivă scrisă de Max Nordau sub titlul de mai sus, a fost tradusă, cu multă îngrijire, de confratele nostru din București, d. B. Marian, redactor la Universul. Vom reveni.

— **Despre Kuropatkin.** Despre generalisimul rus un oficer scrie următoarele în organul socialiştilor „Vorwärts“ din Berlin:

... Numai ideea de a primi la Liaoiang o mare luptă decisivă merită nota cea mai rea, căci la spatele pozițiunii lui Kuropatkin curgea fluviul Taitse, care nu poate fi trecut de cât pe poduri. Chiar un profan își poate închipui ce grea e retragerea unei armate mari peste o astfel de apă. Dacă inamicul înaintează cu energie, ba și pe poduri se produc învâlmășeli, se iscă panică, caii se sperie, mulți oameni și animale se înecă, car tunurile inamice țintesc de minune în îngrămădirile acestea. Numeroasele primerjdii ce sunt legate de trecerea a marii corpuri de armată bătute peste un astfel de fluviu, silesc pe un general iscusit să se așeze numai atunci înaintea unui curs de apă, când nu mai poate să facă nimic alt-ceva, sau când el nu vrea să dea o luptă serioasă, ci numai demonstrativă, pe care voește să o întreprindă curînd, ori atunci când e absolut sigur de victorie. Kuropatkin a încercat să dea, într'o altfel de poziție, o luptă decisivă și încă cu un adversar despre care știa că este superior ca inteligență și ca număr. Cu toate acestea, după părerea scriitorilor militari prusieni, Kuropatkin e un mare general!

Mai departe, Kuropatkin a arătat la Liaoyang, că nu pricepe valoarea adevărată a pozițiilor întărite. Avantagiul întăriturilor constă în aceea că ele ajută unei minorități să respingă o majoritate însemnată. Kuropatkin întărise luni de zile Liaoiangul, a făcut șanțuri asemănătoare forturilor, pe cari le-a înarmat cu tunuri mari, a pus să se sape gropi și să facă împedăcături de sîrmă.

O astfel de poziție putea să așeze multă vreme o minoritate în contra unei majorități. Și de aceea ar fi fost de ajuns dacă Kuropatkin, care dispunea de peste 200.000 de oameni ar fi întrebunțat numai o parte a armatei sale, cam jumătate la apărarea șanțurilor, ear cealaltă ca rezervă de luptă pentru atacarea Japonezilor respinși dela șanțuri sau pentru zădărnicierea încercărilor de înconjurare. Kuropatkin și-a așezat însă toată armata în șanțuri și când s'a auzit că Kuroki a trecut Taitse și merge spre linia de retragere a Rușilor, el nu avea rezerve intacte la îndemână și a trebuit să scoată trupe din poziție, micșorînd astfel numărul apărătorilor... Kuropatkin a fost păcălit apoi de Kuroki, care a aruncat poduri într'un punct al fluviului pe unde n'avea de gând să treacă; el a trecut prin alt punct și Kuropatkin a aflat despre aceasta numai după-ce întreaga armată a lui, Kuroki se afla deja pe țărnuțul drept... Dacă Kuropatkin a scăpat deocamdată, nu e sigur încă multă vreme că armata lui va scăpa de a fi prinsă. La Iena și Auerstädt, armata prusiană a scăpat din mâinile lui Napoleon, cu toate acestea mai la urmă a trebuit să capituleze.

— **Japonezii și Crucea Roșie.** Consulul Rusiei la Cifu a primit dela Balașof, reprezentantul principal al Crucii-Roșie la Port-Arthur, o comunicație în care acesta se roagă să se divulge conduita revoltătoare a Japonezilor, care au tras asupra personalului Crucea Roșie, deși drapelul ei era arborat pe locul unde se ocupa cu adunarea răniților.

Un mare număr de medici militari și de soldați afectați serviciului ambulanțelor au fost uciși de ei pe când își îndeplineau îndatoririle de sanitari.

Procedeu este cu atât mai revoltător cu cât Japonezii au lăsat de mai multe-ori pe câmpul de bătăie scrisori prin care rugau pe

autoritățile rusești să îngroape pe Japonezii omorîți la poalele forturilor. (Minciună rusească Red.)

— **Dela congresul internațional pentru aerostația științifică.** Se știe că mai zilele trecute s'a ținut la Petersburg o conferință internațională pentru aerostația științifică.

La acest congres a fost reprezentată și țara noastră prin dl St. Hepites, savantul director al institutului meteorologic din București, care a avut onoarea de a fi ales prin președinții conferinței.

Membrii conferinței au avut în Capitala Rusiei cea mai splendidă primire.

Viitoarea conferință se va ține în Roma.

— **Alchimie.** O telegramă din Roma spune că un lucrător cu numele de Travagliani a rezolvat problema „pietrit filosofice“: a descoperit un metal care are toate proprietățile autorului, cu diferența numai că costă cu mult mai puțin.

Nu e un corp simplu, ca toate metalele ci o compozițiune de aramă, fier, argint, radium și fosfor.

Travagliani și-a vîndut secretul compozițiunii unei societăți belgiene pentru modesta sumă de 6 milioane franci.

— **Bande grecești în Macedonia.** Banda grecească ivită în sandjaful Serfidje, vilaietul Monastir, a fost semnalată înainte de intrarea sa pe teritoriul otoman de către ministrul Turciei la Atena.

Poarta a făcut reclamațiuni pe care le a retnoit.

Cercurile diplomatice se tem că mișcarea bandelor grecești ar putea determina comitetul macedonean bulgar de a relua în parte activitatea sa.

— **Critica asupra armatei ruse.** Corespondentul, Louis Nadeau al ziarului „Journal“ critică, precum urmează, armata rusească. Arată că întâia jumătate a campaniei au pierdut-o. Retragerea Rușilor se explică prin inferioritatea armei lor în privința tunurilor, a materialului de război și a focului patriotic. Statul major general al Rusiei s'a înșelat în privința numărului armatei japoneze, care a fost de 500.000, nu de 250.000, cum s'a crezut. Ofensiva rusească e peste puțină pe lungă vreme. E, în adevăr, cu puțință ca la urma urmei, Rușii, încordându-și toate puterile, să iasă biruitori, dar jertfele ce ar trebui să facă, ar fi uriașe. În sfîrșit Nadeau e de părere că luptătorii ar trebui să-și facă, unul altuia, concesii și să pună capăt unui război ruinător.

— **Un diamant rar.** În Premiermine, zice „Die Zeit“, în Africa de sud, s'a dat de un diamant greu de 392 de carate. Cel mai mare diamant cunoscut până acuma e al marelui Mogul, India, greu de 270 de carate. Kohinoor al coroanei Angliei e de 106 carate, acuma, șifuit, iar brut fusese de 280. Impăratul Austriei are unul de 133 carate, zis florentinul. Kohinoor se zice că a fost, dela început, de 672 carate. Nu se știe deci câte vor rămănea din cel aflat în Africa de sud.

— **Gloanțele dum-dum.** Aceste gloanțe își au numele dela fabrica de muniții de lângă Calcutt și au fost născocite pentru a fi întrebunțate contra popoarelor barbare și sălbaticе, în războaiele coloniale, de oare-ce s'ar fi dovedit că glonții ordinari, de calibru mic, nu pot opri avântul războinicilor barbari. Convenția internațională dela Petersburg, 1868, a oprit întrebunțarea acestor glonți, deci întrebunțarea lor ar fi o călcare a dreptului internațional. Convenția a stabilit principiul că glonții au menirea numai de-a scoate din luptă oameni și cai, lucru pentru care iuteala ajunge. Convenția a oprit întrebunțarea de glonți explozivi. Glonții dum-dum n'au în ei vre-o materie explozivă, dar fac explozie. Ei au un vîrf gol, unde plumbul nu e învelit în manta de nichel, apoi și mantaua e întreruptă prin mai multe răglituri de-alungul. Acești glonți, când se izbesc de-o piedecă, fie și de un trup de om, se deformează, adică se lătesc și rup în mai multe bucăți. Acestea fac răni mai grozave, ca și cum glonții ar fi fost umpluți cu materii explozive, deci, dacă de vorba, dar de spiritul convenției, sunt, cu bună seamă, opriți. În războiul din Sudan au întrebunțat Englezii (1898) în loc de glonți dum-dum, un fel de glonți înzeștrați c'o gaură cilindrică la vîrf, adîncă de 9 mil. și lată de 2. Și astea se afirmă că fac răni primejdioase. Rușii

sunt acuzați că întrebuințează dum-dum contra Japonezilor.

— **Impotriva Germaniei.** Unele ziare sovietice engleze au început a agita contra Germaniei. Acuză pe Germania că e în acest război, comanditarul Rusiei, și că-i sprijinește într'atâta măsurile militare și politice, cât e cu putință, fără a provoaca un casus belli. Arată comandațiile mari de material de războiu executate în Germania pentru Rusia și retragerea vaselor, de războiu rusești la Kiaociau. Total s'ar face după un plan bine hotărât între Rusia și Germania. Germania ar fi garantat Rusiei paza graniței apusene, iar la încheierea păcii Germania ar avea a pune în cumpănă cuvântul său. Împăratul Germaniei ar fi căutând a strica prietenia ruso-franceză, pentru a putea răpi coloniile Franceiei. „Globe“ se întreabă unde merge flota Balticeii dacă nu la Kiaociau.

Nou director de bancă Bistrițana inst. de cred. și econ. în Bistrița în ședința direcțiunii din 27 l. c. a ales de director al său pe dl Valeriu Poruțiu, oficial superior de poștă și telegraf. în pens.

— **Cavaler palmuit.** Alaltăeri pe strada Zöldfa din vestita noastră capitală a fost palmuit de către o damă elegantă un cavaler importun și obraznic din cale afară, care nu s'a genat să agrăiască pe o fată, care nu voia să audă de vorbele lui dulci de șifrenă, vorbe cari constituiesc obiceiul limbajului al betyârilor de asfalt. Cele două palme aplicate cu o rară dibăcie de către onorabila fată, resunau cu o așa tărie, încât în urma zgomotului produs în câte-va minute s'a adunat o mulțime de curioși în jurul ei.

Fata, care a fost ballerina la operă, avea să meargă de acasă la probă la teatru, când observă că cineva vine cu pași rezți în urma ei, luând-o formal la goană. Fata încă încerca să scape de persecutorul ei, dar acesta o ajunse și apropiindu-se de ea o agrăi cu cuvintele:

— Unde te grăbești așa dragă?

Draga mea nu te supera pe mine; nu privi la mine atât de furios; scump o ah ce frumos ești... și așa mai departe mergând alături de damă și privindu-i impertinent în față. Fata a roșit, a devenit de tot perplexă, când cavalerul voi s'o prindă de mână. Atunci de o dată se trezi cu două palme atât de strașnice, încât elegantul cracheler în frac și lac o tuli cu pași repezi, cari semeneau a fugă, căci era mare pericolul să primească dela mulțimea adunată la sunetul zgomotos al palmelor un sfânt linsagi, care să-l sature de obiceiul de a ofensa și molesta femeii pe temeul, că fiind singure pe stradă, aparțin categoriei celor compromise.

— **Anunț literar.** Gramaticile fiertatului meu soț, aprobate de înaltul guvern și Ven. Consistor din Arad, sunt a se căpăta și pentru mai departe la mine. Profesorii și învățătorii vor primi rabat de 20%.

Cărțile sunt:

Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea primă Etimologia. Prețul 2 cor. Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea a doua. Sintaxa. Prețul 1 cor. 20 fl. Gramatica elementară partea primă pentru clasa III-a. Prețul 30 fl. Gramatica elementară partea a doua pentru clasa IV.-a. Prețul 60. fl. Cu deosebită stimă: Văduva: Aurelia Dr. Petranu, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 4.

— **Recomandăm** în deosebită atențiune a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui Hartmann Pá (Boros Béni-tér nr. 16 t em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

— **Atragem atențiunea** binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).

H A Z.

— **Amor american.** Miss Catie: Nu uita Mr. Jack, că logodna noastră este numai condițională.

Mr. Jack: Va să zică vrei să zici miss Catie, că dacă un alt tânăr ți-ar plăcea mai mult, simplu mai părăsi?

Miss Catie: Cam așa.

Mr. Jack: Și dacă mie mi-ar plăcea o altă fată mai bine ca Dta, și te-aș părăsi?

Miss Catie: Ah! Asta-i alt-ceva! Atunci te-aș da în judecată pentru că m'ai ademenit cu propunerii de căsătorie.

Vorbe de aur.

Apără te și te mântue „dacă aș fi“ și „dacă aș avea“.

Când ochiul vede, ceea-ce nu trebuie să vadă, și inima cugetă, ceea-ce nu trebuie să cugete.

*

Dușmanul sufletului nostru încearcă la început numai cu mici păcate să ajungă în lăuntrul nostru, ca în chipul acesta să afluă intrare mai grabnică și mai ușoară în inimile noastre; după-ce a intrat și a luat în stăpânire internul nostru, ne duce la greșeli și păcate tot mai mari.

St. Ieronim.

Bibliografie.

A apărut:

„*Transilvania și Analele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*“ pe lunile Iulie—August, conform titlului de pe învâlittoarea broșurii; de fapt însă au apărut numai Analele (partea oficială), în cari pe 160 pagini sunt publicate: Convocarea Asociațiunii la adunarea generală în Timișoara pe 21—22 Septembrie st. n.; raportul general al comitetului către această adunare; lista membrilor reopșiți în anul de gestiune 1903—1404; raport în casa alegerii secretarului prim (comitetul propune susținerea statutului quo, după ce la indemnul sau dl Dr. Diaconovich și-a revocat abdicarea); lista membrilor Asociațiunii (starea dela 30 August a. c. st. n.) și conspectul sumar al lor, din care rezultă că până la 10 August Asociațiunea avea 45 membri onorar, 83 fondatori, 227 pe viață, 1208 ordinari, la olaltă 1563; opt rapoarte și ocoteli despre starea fondurilor și fundațiilor Asociațiunii; lista stipendiilor Asociațiunii în anul școlar 1903/4 (7 elevi de gimnasiu și 1 elevă a școlii civile a Asociațiunii, cu 2 stipendii de câte 120 coroane, 2 de câte 100 2, de câte 80 și 1 de 40 coroane); raport special în cauza înființării Muzeului istoric și etnografic; raportul secretarului prin care ședința plenară a secțiunilor; Apel pentru „intemeierea“ unui muzeu istoric-etnografic românesc în Sibiu, emanat din ședința comitetului central dto 28 Iulie 1904; puncte de orientare cu privire la „intemeierea“ muzeului (din aceeași ședință a comitetului central); raport despre prelegiurile populare împreunate cu proiecțiuni, ținute în despărțământul Brașov (de Aurel Ciontea): repertoriul scrierilor menite a face parte din o bibliotecă populară în stil mai mic (compus de secțiunea școlară); opinie în cauza arangerii de prelegeri economice, de N. P. Petrescu (operat cetit și acceptat în plenul secțiunilor); cestiunea școalelor de repetițiune economice și calificarea învățătorilor pentru aceste școale, de R. Simu (din secțiunea economică); apoi rapoartele secțiunilor (literară, istorică, școlară, economică) despre activitatea lor în anul de gestiune 1903—1904, și diferite procese verbale din ședintele comitetului central și ale secțiunilor.

Istoria universală pentru clasele superioare ale școalelor medii de Ioan Petrovici prof. gimnazial vol. I. Evul vechiu. Ed. librăria Ciurcu, Brașov 1904. Prețul 2 cor.

*

Liturgia sfântului Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericesti și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de Iuliu Birou, nvțător și cantor primar, și dirigentul corului Reuniunii de cântări „Armonia“ din Tievantul Mare, (p. u. Káková). *Opul I.* Editura autorului. Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane, plus 30 filleri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria Petru Simțion în Arad.

A apărut: *Curs practic de Constituția Patriei* sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școalele populare de Iuliu Vuia director și inv. Librăria Ciurcu Brașov. Prețul 40 bani.

In editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Românii Prețul 90 bani.

„Biserica și podul din Borzești“

de Dr. C. I. Istrati.

precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Stefan cel mare. Cartea e înzestrată cu 49 chipuri bine reproduse și se expediază contra Lei 3.50 de către librăria depozitară C. Șfetea din București, franco și recomandat.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Un candidat de avocat perfect în stil român și maghiar se primește momentan pe lângă condițiuni foarte favorabile în cancelaria avocatului Dr. Mátyás Lázár, Sibiu, strada Urezului Nr. 11. 487

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după-o scurtă tolosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinăresc și viori. Să fim cu atențiune, că pe fiecare flacon să se poată ceti numele lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor, pudor de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin poștă se trimite de către farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 367

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 15.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pen'ru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine* (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, *dulapuri pentru ghiată.*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Mopopol de vânzare a *coaselor de oțel Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri,

Deposit exclusiv «AHO!».

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandațiile din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 150

Editor-proprietar: George Nichin

Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirianu.

TRUSOURI PENTRU DAME și CASĂ de MODĂ

Masztig Pál, Arad,

ANDRÁSSY-TÉR 22 SZ.

O. P.

Când aduc la binevoitoarea cunoștință, că în Arad, Piața Andrassy Nr. 22 în casa Kiss am deschis corespunzător exigențelor timpului de azi o

pravalie de pânzării pentru dame și domni

mă provoc la activitatea mea Implinită 18 ani la firma Wadovsky Gustáv, precum și la experiențele mele făcute în capitală.

Pot spune liniștit, că voi putea satisface pe deplin gustul on. public.

Rugând on. public să mă oncreze cu binevoitoare și dese vizite, rămân

354

cu stimă MASZTIG PÁL.

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

238

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoarea a atrage binevoitoarea atenție a m. on. public asupra

fabricei mele de mobile

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, căruțe pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatul de căldură pentru cuptoare, care le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comanda noi și provăzute cu gravuri și desemnuri după cerere. Hotelierilor, cafegilor și proprietarilor de localuri de vară recomand flegorile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturile de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-mă binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVEREK

ARAD,

316

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante. —

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE ȘTICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. ȘTICLE, PAHARE, FARFURII DE ȘTICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BEBE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpacca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, malolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de culine. —

Tasuri pentru servirea de floor, și altele din lemn, sticlă și metal. Recusite de mâncare din alpacca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, biourii, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu lumina electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirit

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrassy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se eșecută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Biuroul de arhitectură

al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

317

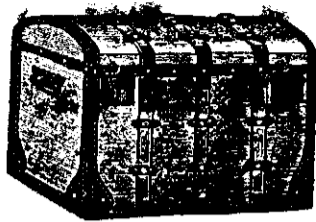
inalte.

Urmasul lui Antoniu Tillschneider

TIMIȘOARA.

Str. Rudolf, lângă hotelul „Printul de coreana“.

376



Recomandă p. t. public fabricatele sale: echipament pentru cai, frâne, hamuri, șele; specialist în construirea de cufere de piele pentru călători și geamantane de piele dela cele mai fine până la cele mai ieftine. — Furnizare conform comanda, din piel de Viena, portmonee și traiste pentru vânători și invalitoare pentru puști, ponevi pentru cai și echipamente pentru cai folosite, șele totdeauna în deposit.

Dinți

de Vulcanit aurit, recunoscut de cel bun dentist — și fără cerul gurii. Conservarea și celor mai răi dinți. Tragerea dinților cu anestezie locală.

Dentist Dr. SCHWENK

Timișoara-Cetate

377

Strada casei de economii Nr. 2.

Stațiunea tramvaiului electric, față în față cu casa de economii agrară.

Dela 8 ore dimineața până la 5 ore după amiază.
Duminea și în zile de sărbători.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, păr barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fil.

244

Orî-ce păr cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce ori-ce păr în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea câneșii. ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul! sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuința mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema - Gyöngy

care este cu desăvîrșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS.

ARAD, Pécskai-ut.

287